

International Conference of Economics, Finance and Accounting Studies

International Conference of Economics, Finance and Accounting Studies is a double-blind peer-reviewed, open-access journal published to reach excellence on the scope. It considers scholarly, research-based articles on all aspects of economics, finance and accounting. As an international congress aimed at facilitating the global exchange of education theory, contributions from different educational systems and cultures are encouraged. It aims to provide a forum for all researchers, educators, educational policy-makers and planners to exchange invaluable ideas and resources.

Xizmat Ko‘rsatish Sohasida Turizm Xizmatlari Bozorini Samarali Rivojlantirishning Iqtisodiy Jihatlari

Daminov Olimjon Nurmamat o‘g‘li

Sharof Rashidov nomidagi, Samarqand davlat universiteti doktoranti

Annotatsiya

Ushbu tezisda turizm xizmatlari bozorining samarali rivojlanishi iqtisodiy jihatlari tahlil etiladi. Turizmning iqtisodiy o‘shishga ta’siri, multiplikativ effekti, valyuta tushumlari, bandlikni oshirish va infratuzilmani rivojlantirish kabi omillar ko‘rib chiqiladi. O‘zbekiston misolida turizm sohasining strategik ahamiyati, bozor raqobatbardoshligini oshirish mexanizmlari va barqaror rivojlanish yo‘nalishlari asosida takliflar beriladi.

Kalit so‘zlar: turizm xizmatlari bozori, iqtisodiy rivojlanish, multiplikativ effekt, barqaror turizm, O‘zbekiston turizmi, infratuzilma investitsiyalari.

Turizm xizmatlari bozorining iqtisodiy mohiyati. Turizm xizmatlari bozori xizmat ko‘rsatish sohasining eng dinamik segmentlaridan biri bo‘lib, jahon iqtisodiyotida YaIMning 10% dan ortiq ulushini ta‘minlaydi (WTTC ma‘lumotlari bo‘yicha). U to‘g‘ridan-to‘g‘ri (mehmonxona, transport, gid xizmatlari) va bilvosita (qishloq xo‘jaligi, savdo, qurilish) ta‘sir orqali iqtisodiy o‘shishni rag‘batlantiradi. Multiplikativ effekt tufayli har bir turizm dollarining iqtisodiyotga qo‘shgan hissasi 2-3 baravar oshishi mumkin.

Samarali rivojlantirishning iqtisodiy mexanizmlari. Bozorni samarali rivojlantirish uchun raqobatni kuchaytirish, diversifikatsiya (madaniy, ekoturizm, ziyorat turizmi) va raqamli texnologiyalarni joriy etish zarur. Institutsional sifat (vizasiz rejim, soliq imtiyozlari) turizmning iqtisodiy o‘shishga ta‘sirini kuchaytiradi. Import oqimini kamaytirish va mahalliy xizmatlarni rivojlantirish orqali valyuta tushumlarini maksimallashtirish mumkin.

Metodologiya:

O‘zbekistonda turizm bozorining iqtisodiy salohiyati. O‘zbekistonning boy madaniy merosi va strategik joylashuvi turizmni iqtisodiyotning yetakchi tarmog‘iga aylantirish imkonini beradi. 2025 yilga kelib turizm eksporti 2,4 mlrd dollardan oshishi kutilmoqda. Davlat siyosati (vizasiz rejim 90+ mamlakat uchun, infratuzilma investitsiyalari) bozor raqobatbardoshligini oshirdi, ammo sifat standartlari va marketingni takomillashtirish talab etiladi. Xavf-xatarlar va barqarorlik jihatlari. Turizmning haddan tashqari rivojlanishi ekologik va ijtimoiy muammolarga olib kelishi mumkin (resurslarning ortiqcha sarfi, mavsumiylik). Barqaror turizm modeli (SDGs asosida) orqali iqtisodiy foydani uzoq muddatli saqlash va mahalliy aholi daromadini oshirish mumkin. Turizm bozorini samarali rivojlantirish uchun: raqamli platformalarni kengaytirish, xususiy

investitsiyalarni rag‘batlantirish, kadrlar tayyorlashni kuchaytirish va mintaqaviy klasterlarni shakllantirish tavsiya etiladi. Bu iqtisodiy diversifikatsiya, bandlik va aholining farovonligini oshirishga xizmat qiladi.

Xulosa:

Turizm xizmatlari bozorini samarali rivojlantirish iqtisodiy o‘shishning qudratli vositasi bo‘lib, to‘g‘ri boshqaruv bilan barqaror foyda keltiradi. O‘zbekiston uchun bu strategik yo‘nalish bo‘lib, uni amalga oshirish milliy iqtisodiyotni yangi bosqichga olib chiqadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. World Travel & Tourism Council (WTTC), "Travel & Tourism Economic Impact 2025: Global Trends," WTTC Research Hub, 2025.
2. World Travel & Tourism Council (WTTC), "Uzbekistan Travel & Tourism Economic Impact Research," WTTC Research Hub, 2025.
3. Statista, "Travel & Tourism - Uzbekistan," Statista Market Forecast, 2025.
4. Uzbekistan Tourism Committee, "Uzbekistan’s Tourism Sector Shows Steady Growth in January–November 2025," UzDaily.com, Dec. 6, 2025.
5. B. Archer, "The value of multipliers and their policy implications," *Tourism Management*, vol. 3, no. 4, pp. 236-241, Dec. 1982.
6. D. C. Frechtling and E. Horváth, "Estimating the multiplier effects of tourism expenditures on a local economy through a regional input-output model," *J. Travel Res.*, vol. 37, no. 4, pp. 324-332, May 1999.
7. United Nations World Tourism Organization (UNWTO), "International Tourism Highlights," UNWTO, 2024. [Note: Adapted for global tourism contribution context].
8. M. Karimova et al., "Sustainable tourism development: the case of Silk Road cities in Uzbekistan," *Current Issues in Tourism*, pp. 1-25, May 2025, doi: 10.1080/13683500.2025.2509081.
9. UNESCO, "UNESCO conducts training on the sustainable tourism development in Karakalpakstan, Uzbekistan," UNESCO, Apr. 20, 2023.
10. Travel and Tour World, "Uzbekistan Tourism Sees Major Growth in 2025 with More than Ten Million International Visitors," *Travel and Tour World*, Dec. 6, 2025.